

HANS K. LaRONDELLE & JON PAULIEN
TU SE JIM OTEVŘELY OČI...
JEŽÍŠOVA INTERPRETACE
STAROZÁKONNÍHO POSELSTVÍ

OBSAH

ÚVOD	9
1. KAPITOLA SMYSL A ZÁMĚR BIBLICKÉHO POSELSTVÍ	15
2. KAPITOLA POTŘEBA PRAVIDEL VÝKLADU	27
3. KAPITOLA CHRISTOCENTRICKÁ HERMENEUTIKA	39
4. KAPITOLA ALEGORICKÝ VÝKLAD	51
5. KAPITOLA KŘESŤANSKÁ TYPOLOGIE	65
6. KAPITOLA CHÁPÁNÍ BIBLE V OBDOBÍ REFORMACE	81
7. KAPITOLA BIBLICKÁ PERSPEKTIVA DĚJIN SPÁSY	95

8. KAPITOLA

JAK JEŽÍŠ VZTAHOVAL APOKALYPTICKÁ PROROCTVÍ NA SVŮJ PRVNÍ PŘÍCHOD	107
--	------------

9. KAPITOLA

ZNAMENÍ KRISTOVA DRUHÉHO PŘÍCHODU	121
--	------------

10. KAPITOLA

POCHOPENÍ KNIHY ZJEVENÍ	135
--------------------------------	------------

11. KAPITOLA

DOBŘÁ ZPRÁVA O HARMAGEDONU	149
-----------------------------------	------------

12. KAPITOLA

ELIJÁŠOVO POSELSTVÍ PRO DNEŠEK	163
---------------------------------------	------------

13. KAPITOLA

ČETBA PÍSM A BUDOVÁNÍ OSOBNÍHO DUCHOVNÍHO ŽIVOTA	179
---	------------

PŘEHLED LITERATURY PRO HLUBŠÍ STUDIUM TÉMATU	193
---	------------

ÚVOD

ÚVOD HANSE LaRONDELLA

Tato kniha je určena všem těm, kteří opravdově hledají pravdu. Jejím záměrem je propojit svět teologů se světem těch, kteří v této oblasti nemají formální vzdělání. Budu se proto snažit omezit odborné odkazy a terminologii na minimum. V centru pozornosti by totiž při její četbě mělo být především Boží slovo, ne akademická diskuze. Chtěl bych se tak se čtenáři podělit o svůj pohled na to, jakým způsobem se rozvíjí velký biblický příběh od knihy Genesis až po Zjevení.

Tato kniha se snaží propojit dvě základní témata Ježíšova učení: jeho mesiášská prohlášení a zároveň jeho nekonvenční interpretaci Starého zákona. Knihy, kterým dnes lidé říkají Starý zákon (případně *hebrejská Písma*), byly vlastně Biblií, kterou Ježíš používal. Ve všech čtyřech evangeliích můžeme sledovat, jak se Ježíš snažil učit své současníky číst Starý zákon novým způsobem. Tento způsob četby je úzce propojen právě s jeho osobou, jeho učením a činy, kterými se svému okolí představoval jako zaslíbený Mesiáš.

Pozornost věnovaná Ježíšovu životu a učení nám může pomoci objasnit vztah mezi Starým a Novým zákonem, což je problém, který ještě nebyl nikdy plně vyřešen ani v odborné teologické diskuzi, ani v rámci formulace nějakého křesťanského kréda. Do jaké míry je Ježíšovo náboženství v souladu s vírou starozákonního Izraele? V čem

se naopak liší? V teologických rozpravách se k popsání těchto vztahů používají termíny „kontinuita“ a „diskontinuita“. Zdá se, že pokud chceme správně pochopit křesťanskou víru, potom musíme brát v úvahu židovské pozadí, z něhož vychází Nový zákon. Ten totiž mnohdy přebírá ze Starého zákona nejen způsob vyjadřování, ale i jednotlivé obrazy. A právě v Novém zákoně můžeme objevit skutečný potenciál Starého zákona. V učení Ježíše Krista se tak projevuje plné zjevení Boha Izraele.

V křesťanské církvi v minulosti převládaly (a stále jsou velmi rozšířené) dva základní způsoby interpretace biblického textu: *alegorický* a *doslovný výklad*. Zastánci *alegorického výkladu* nevěnují svou primární pozornost standardní podobě biblického textu, ale spíše hledají hlubší, skryté významy, které podle nich leží pod povrchem toho, co čteme. Tento přístup pak často vede takového čtenáře k tomu, že v Bibli vidí především to, co by tam on sám rád našel. *Doslovný výklad* přechází někdy do opačného extrému. Bibli pojímá tak, jak je napsána, což vypadá slibně, protože vede čtenáře k tomu, aby bral biblický text vážně. Avšak přísně *doslovný přístup* někdy dovede čtenáře k přesvědčení, že biblický text říká přesně to, co z něj on vyčetl. Jak uvidíme v kapitolách 2 až 4, obě tyto interpretační metody mají tendenci zastínit ústřední místo Ježíše Krista v Písmu.

Tak tomu bylo například v období středověku. Namísto Ježíše Krista stáli v popředí mnozí „náhradníci“, jako třeba Maria, světci či kněží. Nasměrování k lepšímu hermeneutickému přístupu se objevuje v 16. století díky reformátorům, jako byl Luther, Zwingli či Kalvín, a jejich znovuzrození novozákonního evangelia, v jehož středu stojí Kristus (viz 6. kapitolu). Ve svých dílech se snažili zaměřit na to, jak vrátit věřícím jistotu spasení. Ale ani tato drahocenná pravda nestačí sama o sobě. Později proto přišel čas rozšířit poselství první reformace a zařadit do velkého obrazu evangelia také úžasnou naději na Kristův druhý příchod (viz 12. kapitolu).

Tato kniha se chce zaměřit na Ježíšovu službu, minulou, přítomnou i budoucí, tak jak je představena v Novém zákoně. Chceme v ní také

poukázat na židovské pozadí Kristova učení a na to, jakým způsobem Ježíš tuto starozákonní tradici prohloubil. Takové zkoumání vyžaduje více než pouhé doslovné čtení biblických textů. Jde v něm o christocentrický výklad, který nezůstává jen na povrchu textu, ale snaží se pochopit vnitřní logiku a jednotu Písma. Každá stránka Bible, je-li správně pochopena, totiž ve své podstatě svědčí o Kristu.

Přál bych si, aby vám toto objevování pomohlo lépe a blíže poznat Ježíše Krista, přineslo vám do srdce radost a probudilo ve vás naději na jeho druhý příchod, který přinese tomuto světu konečně pokoj.

ÚVOD JONA PAULIENA

Když jsem se od jednoho ze svých přátel dozvěděl, že se život mého milého učitele Hanse LaRondella chýlí ke konci, napsal jsem mu své poděkování za vše, co jsem s ním mohl prožít během doby, kdy byl mým učitelem a později i kolegou na Teologickém semináři Andrewsovy univerzity v Berrien Springs, ve státě Michigan. Během mého magisterského a později i doktorského studia patřil k mým dvěma nejoblíbenějším učitelům. Nikdy nezapomenu na to, jak nám v 70. letech, kdy jsem byl jeho studentem, zdůrazňoval, že pro správné pochopení biblické knihy Zjevení je nezbytná dobrá znalost Starého zákona. Domníval se, že je i do budoucna třeba více studovat vztah knihy Zjevení ke Starému zákonu. Poté se podíval po třídě se slovy: „Snad to bude jednou někdo z vás, kdo nám pomůže k tomuto lepšímu pochopení.“ Tehdy jsem se rozhodl, že pokud to bude Boží vůle, tak tím člověkem chci být já.

O sedm let později jsem se vrátil na Andrewsovu univerzitu, abych zrealizoval to, co jsem si tehdy slíbil. Zapsal jsem se do kurzů Nového i Starého zákona a také jsem se zaměřil na systematickou teologii. Ve své disertační práci jsem se pak věnoval sedmi troubením z knihy Zjevení, se zvláštním zaměřením na to, jak nám může Janův způsob odkazů na Starý zákon tyto nesnadné pasáže osvětlit. Dr. LaRondelle souhlasil s tím, že mi bude při této práci pomáhat jako jeden z poradců.

O několik let později jsme se stali kolegy na Teologickém semináři. Za mnohé mu tedy vděčím.

Po jeho smrti jsem byl požádán, jestli bych nepřipravil jeho poslední rukopis k vydání, což jsem považoval za velkou čest. V textu bylo třeba udělat ještě některé úpravy, které by pravděpodobně udělal i sám autor. Protože už ale nebyl mezi námi, obrátila se jeho rodina na mě jako na toho, o kom se domnívali, že k němu měl odborně a teologicky nejbližší. Jen těžko bych si dokázal představit větší poctu.

K mému velkému potěšení jsem zjistil, že tento rukopis se věnoval právě těm oblastem LaRondellovy teologie, které mě v životě nejvíce ovlivnily. Jednou z nich bylo jeho zaujetí pro vztah mezi oběma částmi Bible. LaRondelle vnímal celý Starý zákon jako svědectví o zaslíbeném Mesiáši, který měl přijít. Pouze tento Mesiáš podle něj mohl opravdově chápat podstatu poselství Starého zákona a jasně vysvětlit jeho nejhlubší význam. Z pohledu Nového zákona nebyl Ježíš jen předpovězeným Mesiášem, ale také tím, kdo inspiroval pisatele Starého zákona, a tedy i jeho nejvhodnějším vykladačem. V tomto díle se proto LaRondelle snaží načrtnout novozákonní pohled na christocentrické chápání Starého zákona.

Další LaRondellovo výrazné téma, které mě silně ovlivnilo, byl dopad jeho christocentrické hermeneutiky (tedy výkladového systému) na interpretaci knihy Zjevení. V kontextu Starého zákona bylo třeba chápat věci týkající se Izraele doslovně, a to etnicky i geograficky. Aby člověk patřil k Izraeli, musel se narodit do židovské rodiny. Ten, kdo chtěl být blízko Bohu, musel žít v izraelské zemi, co nejbližší Jeruzaléma. Vztah k Izraeli tedy ve Starém zákoně vycházel z etnické příslušnosti či zeměpisné polohy.

Jeden z nejvýznamnějších pohledů Dr. LaRondella na proroctví se týkal toho, jakým způsobem Ježíš posunul chápání termínu „Izrael“. Jakožto Mesiáš je Ježíš Kristus sám novým Izraelem (majícím dvanáct učedníků, podobně jako měl původní Izrael [Gn 32,28] dvanáct synů). Všichni ostatní, ať už Židé či pohané, se pak mohou stát součástí tohoto Izraele na základě blízkého vztahu s Ježíšem (Ga 3,29). Když tedy kniha

Zjevení odkazuje na věci týkající se starozákonního Izraele, pak je už nemáme chápat v jejich původním etnickém a geografickém kontextu. Místo toho dostává pojem „Izrael“ v Kristu význam duchovní a celosvětový. V této knize budou právě tato výrazná témata představena na pozadí důkladného studia Písma.

Svým způsobem představuje tato kniha souhrn myšlenek a díla Hanse LaRondella. Původní rukopis obsahoval v každé větě velké množství informací a často k nim připojoval celou řadu textů, kterým by se autor podrobně věnoval při přednášce na univerzitě. To by ale bylo matoucí pro ty, kteří jej nikdy nezažili jako svého učitele. Pokusil jsem se tedy podle svého nejlepšího úsudku vyjasnit a vystihnout jeho původní záměr a vyjádřit ho pokud možno i jeho slovníkem. V některých případech jsem si dovilil vložit vlastní vysvětlující poznámky pod čarou, které jsou ale vždy jasně označeny mými iniciálami (JP).

Sám o sobě je Starý zákon nedokončenou knihou. Zaslubuje mnoho věcí, ale končí spíše jejich očekáváním než naplněním. To je patrné i z toho, že žádné velké světové náboženství nestaví výhradně jen na Starém zákoně. Všechna tři velká náboženství, která jsou založena na starozákonním základě, cítila potřebu tento základ ještě něčím doplnit. V judaismu můžeme takové rozšíření najít v rabínské tradici, která je zaznamenána v *Mišně* a v *Talmudu*. V prostředí islámu je tímto rozšířením *Korán*. A pro křesťany se doplňujícím textem stal *Nový zákon*. Všichni, kteří staví na Starém zákoně, se tak shodují v tom, že hebrejská Písma nejsou sama o sobě kompletní.

Naskýtá se tedy otázka, které ze zmíněných rozšíření skutečně pochopilo a vystihlo podstatu hebrejské Bible. Který z těchto textů staví na její vnitřní logice a nespokojí se jen s kodifikací pozdějších dodatků k jejímu učení? Hans LaRondelle byl tím, kdo mě přesvědčil o tom, že pisatelé Nového zákona přišli s přirozeným rozšířením stavícím na vnitřní logice a hermeneutice Starého zákona. Nový zákon není zkreslením a překroucením Starého, ale spíše rozvíjí jeho hlavní poselství o zaslíbeném Mesiáši. Pokud je Ježíš skutečně Mesiášem, potom Nový zákon pochopil skutečný význam Starého zákona. Věřím proto,

že tato kniha pomůže mnohým čtenářům zahlédnout v biblickém poselství to, co tam spatřil i Hans LaRondelle.

Mám radost z toho, že jsem se mohl podílet na tom, aby byla tato kniha publikována. S nadějí očekávám na opětovné setkání s mým milým přítelem na věčnosti. Věřím, že bude mít radost z toho, co jsme mohli společně vykonat.

1. KAPITOLA

SMYSL A ZÁMĚR BIBLICKÉHO POSELSTVÍ

Věřící lidé považují Bibli za inspirovanou knihu, která nám přináší Boží slovo. Pokud tomu tak skutečně je, jaký záměr tím Bůh sledoval? Mnozí křesťané jsou stále přesvědčeni, že se biblická naučení dotýkají všech možných aspektů života, ať už v oblasti náboženské, nebo civilní. Protože se ale změnila doba a místo, kde dnes žijeme, potřebujeme Bibli správně vykládat. A tato snaha obvykle vede k tomu, že máme tendenci ji buď něčím doplnit a rozšířit, nebo aktualizovat a modernizovat.

Jeden z pokusů o takové rozšíření a doplnění můžeme vidět v raném judaismu, v tzv. *Knize jubileí* (2. století př. Kr.). Tento dokument rozšiřuje biblická vyprávění z knihy Genesis a prvních čtrnácti kapitol knihy Exodus o některé mimobiblické tradice a dodatky. *Knihy jubileí* se ale sama prezentuje jako zpráva o zjeveních, která měl obdržet Mojžíš v průběhu 40 dnů, jež prožil v Boží přítomnosti na hoře Sínaj. Tato kniha člení světové dějiny „ode dnů Adamových“ na jednotlivé „týdny let“ a na jubilejní období trvající vždy 49 let. Smyslem takto pojatých dějin je poučit autorovy současníky o zásadních životních tématech, jako je